

Examen VMBO-KB

2007

tijdvak 1
vrijdag 25 mei
9.00 - 11.00 uur

geschiedenis en staatsinrichting CSE KB

Gebruik het bronnenboekje.

Dit examen bestaat uit 37 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 48 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Staatsinrichting van Nederland

Gebruik bron 1.

- 1p 1 De demonstratie uit de bron zorgde **toen** voor veel opschudding.
→ Geef één reden voor die opschudding.

Gebruik bron 2.

- 1p 2 Welke uitspraak naar aanleiding van de bron is juist?
Kroonprins Willem was volgens de tegenwoordige opvattingen
- A geen democraat, want hij had driftbuien.
 - B geen democraat, want hij wilde geen macht afstaan.
 - C wel een democraat, want hij wilde een koning voor het volk zijn.
 - D wel een democraat, want hij wilde een machtige koning zijn.

- 1p 3 Welke bewering is juist?
Door het censuskiesrecht
- A kreeg de rijkere burgerij veel invloed op de politiek.
 - B kwamen er meer zetels in de Tweede Kamer.
 - C werd de koning onschendbaar.
 - D werd het aantal socialisten in de Tweede Kamer groot.

Gebruik bron 3.

- 1p 4 Over welke politieke leider gaat de bron?
- A Abraham Kuyper
 - B Ferdinand Domela Nieuwenhuis
 - C Herman Schaepman
 - D Pieter Jelles Troelstra

Gebruik bron 4.

- 1p 5 Wanneer is deze foto gemaakt?
- A rond 1860
 - B rond 1900
 - C rond 1940
 - D rond 1980

Gebruik nogmaals bron 4.

- 1p 6 In het midden van de foto staat Aletta Jacobs.
→ Geef een reden waarom zij zo nadrukkelijk in het midden is afgebeeld.

Gebruik nogmaals bron 4.

- 1p 7 Op de foto staan ook een paar mannen.
→ Noem een politiek argument waarom de vrouwen toestonden dat er ook mannen op de foto stonden.

Gebruik bron 5.

- 1p **8** De aanplakbiljetten roepen de mensen op om naar bepaalde bijeenkomsten te gaan.
→ Noem een **politieke** reden waarom mensen naar deze bijeenkomsten gingen.

Gebruik bron 6.

- 1p **9** Welk gevolg had de invoering van dit grondwetsartikel?
A de afschaffing van het openbaar onderwijs
B de beëindiging van de schoolstrijd
C de mogelijkheid om openbare scholen te stichten
D het ontstaan van de schoolstrijd

Gebruik bron 7, 8, 9 en 10.

- 1p **10** Stel, je doet onderzoek naar de verzuiling in Nederland en je hebt deze vier bronnen tot je beschikking.
Welke twee bronnen zijn kenmerkend voor de Nederlandse verzuiling?
A bron 7 en 8
B bron 8 en 9
C bron 9 en 10
D bron 10 en 7

Gebruik bron 11.

- 2p **11** Drie groeperingen in Nederland:
a confessionelen
b liberalen
c socialisten
→ Welke opvatting hoort bij welke groepering?
Doe het zo:
Opvatting 1 hoort bij groepering ... (vul letter in).
(enz. tot en met opvatting 3)

Gebruik bron 12.

- 1p **12** Past deze foto wel of niet bij het emancipatieproces van vrouwen in de tijd tot 1970? Verklaar je antwoord met behulp van de bron.
Doe het zo:
De foto past wel/niet (maak een keuze) bij het emancipatieproces van vrouwen in de tijd tot 1970, want ... (geef verklaring).

- 2p **13** Enkele beweringen over grondrechten:
1 De overheid heeft klassieke grondrechten ingevoerd om beschermd te worden tegen de burgers.
2 De vrijheid van godsdienst is een voorbeeld van een klassiek grondrecht.
3 Er was eerder algemeen kiesrecht voor mannen dan voor vrouwen.
4 Het recht van vereniging, vergadering en betoging geldt alleen voor burgers die ouder zijn dan 21 jaar.
→ Welke **twee** beweringen zijn juist? Schrijf alleen de nummers op.

- 1p **14** Enkele stappen die worden gezet voordat een wetsvoorstel een wet wordt:
- 1 De Eerste Kamer gaat akkoord met het wetsvoorstel.
 - 2 De Koningin zet haar handtekening onder de wet.
 - 3 De Minister maakt een wetsvoorstel.
 - 4 De Tweede Kamer gaat akkoord met het wetsvoorstel.
- Wat is de juiste volgorde voor het totstandkomen van een wet? Schrijf alleen de nummers op.

Doe het zo:

Eerst ..., dan ... , vervolgens ... en ten slotte ...

- 3p **15** Enkele beschrijvingen van rechten van de Tweede Kamer:
- a De Kamer heeft het recht om de begroting van een minister af te wijzen, te veranderen en aan te nemen.
 - b De Kamer heeft het recht om een commissie in te stellen die onderzoek doet naar de rol van de overheid in een bepaalde kwestie.
 - c De Kamer heeft het recht om een minister ter verantwoording te roepen.
 - d De Kamer heeft het recht om in een wetsvoorstel van de minister een verandering aan te brengen vóórdát het voorstel wordt aangenomen.
 - e De Kamer heeft het recht om zelf met een wetsvoorstel te komen.

Enkele rechten van de Tweede Kamer:

- 1 het budgetrecht
 - 2 het recht van amendement
 - 3 het recht van enquête
 - 4 het recht van initiatief
 - 5 het recht van interpellatie
- Welke beschrijving hoort bij welk recht?

Doe het zo:

Beschrijving a hoort bij recht ... (vul nummer in).

(enz. tot en met beschrijving e)

- 1p **16** Welke uitspraak over het functioneren van een rechter is juist?
- A** Een rechter dient in zijn rechtspraak rekening te houden met de wensen van de nationale ombudsman.
 - B** Een rechter moet zich in zijn rechtspraak houden aan regels die zijn vastgelegd in bestaande wetten.
 - C** Een rechter oordeelt op basis van wetten die zijn opgesteld door hemzelf en zijn collega-rechters.
 - D** Een rechter overlegt eerst met de Minister van Justitie voordat hij een vonnis uitspreekt in een rechtszaak.

- 2p **17** Welke **drie** van de onderstaande beschrijvingen hebben met het verloop van een rechtszaak te maken? Schrijf alleen de nummers op.
- 1 De advocaat geeft aan dat de bewijzen tegen zijn cliënt niet kloppen en eist daarom dat hij wordt vrijgesproken.
 - 2 De burgemeesters van de grote steden spreken af harder op te treden tegen de vele koffieshops in hun steden.
 - 3 De getuige legt de eed af, waarbij hij duidelijk maakt de waarheid te zullen vertellen.
 - 4 De koningin leest de troonrede voor, waarin staat dat de politie zich meer moet gaan richten op het bestrijden van de zware criminaliteit.
 - 5 De meerderheid van de Eerste Kamer voelt niets voor een nieuwe gevangeniswet waarin staat dat meerdere gevangenen samen één cel zullen moeten gaan delen.
 - 6 De minister krijgt tijdens een interview veel vragen over het plan om een nieuwe politieorganisatie op te zetten.
 - 7 De officier van justitie eist naar aanleiding van de aangevoerde bewijzen achttien maanden cel voor de verdachte en verwacht dat de rechter zijn eis zal overnemen.
- 1p **18** Regelmatig laait in Nederland de discussie op over de rechten van gevangenen die levenslang hebben gekregen.
- Vind jij dat levenslanggestraften dezelfde grondrechten moeten hebben als alle andere Nederlandse burgers? Geef een politiek **of** juridisch argument.
- Doe het zo:*
- Ik vind dat levenslanggestraften wel/niet (maak een keuze) dezelfde grondrechten moeten hebben als alle andere Nederlandse burgers, omdat ... (geef een politiek of juridisch argument).
- 1p **19** Welke taak heeft de nationale ombudsman in de Nederlandse rechtsstaat?

De koloniale relatie Indonesië-Nederland

- Gebruik bron 13.*
- 1p **20** Wat was een gebruikelijke route van VOC-schepen naar Indonesië?
- A route 1
 - B route 2
 - C route 3
 - D route 4

- 2p **21** Enkele namen en begrippen die te maken hebben met de geschiedenis van Indonesië:
- 1 contractarbeiders
 - 2 factorijen
 - 3 hongitochten
 - 4 Jan Pieterszoon Coen
 - 5 KNIL-militairen
 - 6 plantloon
- Welke **drie** namen en/of begrippen zijn kenmerkend voor de tijd dat de VOC actief was in Indonesië? Schrijf alleen de nummers op.
- 1p **22** Drie uitspraken over Indonesië:
- 1 Indonesië ligt in ... (**Afrika / Azië**)
 - 2 Indonesië heeft een ... (**tropisch klimaat / zeeklimaat**)
 - 3 Een belangrijk product dat in Indonesië verbouwd wordt is/zijn ... (**rijst / aardappelen**)
- Maak telkens een keuze uit de twee mogelijkheden.
Doe het zo:
Bij 1 hoort ... (kies uit: Afrika / Azië)
(enz. voor 2 en 3)
- 1p **23** Waarom waren er vanaf 1830 veel meer ambtenaren in Indonesië werkzaam dan vóór die tijd?
- A Omdat bij de uitvoering van het Cultuurstelsel meer ambtenaren nodig waren.
 - B Omdat de handel in specerijen werd overgenomen door de ambtenaren.
 - C Omdat meer ambtenaren nodig waren om les te geven op de desascholen.
 - D Omdat veel ambtenaren werden ingezet bij het werk op de plantages.
- 1p **24** Noem één economisch voordeel van het Cultuurstelsel voor Nederland.
- 1p **25** Noem één economisch voordeel van het Cultuurstelsel voor de Indonesische bevolking.
- 2p **26** Noem **twee** nadelige gevolgen van het Cultuurstelsel voor de Indonesische bevolking.
- 1p **27** Geef een reden waarom particuliere ondernemers aan het eind van de negentiende eeuw vooral gebruik gingen maken van koelies.
- Gebruik bron 14.*
- 1p **28** Is de tekenaar het **wel** of **niet** eens met de uitreiking van deze hoge militaire onderscheiding aan Van Heutsz? Verklaar je keuze met behulp van de bron.
Doe het zo:
De tekenaar is het wel/niet (maak een keuze) eens met deze uitreiking, want ... (geef een verklaring).

- 1p 29 Een firma in Amsterdam leverde motoren aan de suiker- en rubberindustrie in Indonesië. Sinds 1914 werd er reclame voor dergelijke machines gemaakt met de zin: “Jarenlange ervaring heeft geleerd dat de bediening zeer eenvoudig is en zonder enig bezwaar aan inlands personeel overgelaten kan worden.”
Tegenwoordig zou deze reclame als beledigend worden ervaren.
→ Geef een reden waarom veel Nederlanders **in die tijd** deze reclame **niet** beledigend vonden voor de Indonesische bevolking.

Gebruik bron 15.

- 3p 30 Drie begrippen die met de relatie Nederland en Indonesië te maken hebben:
1 ereschuld
2 ethische politiek
3 voogdijgedachte
→ Welke uitspraak hoort bij welk begrip? **Let op!** Elke uitspraak en elk begrip mogen maar één keer gebruikt worden.

Doe het zo:

Uitspraak a hoort bij begrip ... (vul een nummer in).

(enz. tot en met uitspraak c)

- 1p 31 Een bekend Nederlands rijmpje uit de eerste helft van de twintigste eeuw luidt: ‘Indië verloren, rampspoed geboren’.
Geeft dit rijmpje de mening weer van een **voorstander** of van een **tegenstander** van de Indonesische onafhankelijkheid?
A Tegenstander, want het verlies van Indonesië zou voor Nederland een grote economische tegenslag zijn.
B Tegenstander, want Indonesië zou nooit zonder Nederland verder kunnen gaan.
C Voorstander, want dan zou Nederland een verdiende straf krijgen voor het koloniale optreden in Indonesië.
D Voorstander, want dan zou Nederland geen geld meer hoeven uit te geven aan het bestuur van de kolonie.

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

- 2p **32** Twee omschrijvingen van twee verschillende politieke partijen:
- 1 Oorspronkelijk werd deze partij in 1912 opgericht als vereniging van Indonesische kooplieden, maar later werden de politieke en godsdienstige activiteiten belangrijker. Het was de eerste belangrijke Indonesische partij die werd opgericht.
 - 2 Deze partij werd naar Russisch voorbeeld opgericht in 1920. De leiders werden na twee mislukte opstanden gearresteerd en verbannen.
- Drie politieke partijen:
- PKI
 - PNI
 - Sarekat Islam
- Welke omschrijving hoort bij welke politieke partij? **Let op!** Er blijft één partij over.

Doe het zo:

Omschrijving 1 hoort bij ... (vul de naam van de politieke partij in).

Omschrijving 2 hoort bij ... (vul de naam van de politieke partij in).

Gebruik bron 16.

- 1p **33** Stel dat een Indonesische nationalist in **1917** deze uitspraak leest.
→ Welke hoop voor de toekomst zal hij na deze uitspraak hebben?

Gebruik bron 17.

- 1p **34** Welk beeld van de Nederlandse aanwezigheid in Indonesië probeert de tekenaar op te roepen?
- A De Indonesische boer mag van de KNIL-militair geen gebruik maken van machines.
 - B De KNIL-militair dwingt de boer voor de Nederlandse regering te werken.
 - C De Nederlandse militaire aanwezigheid zorgt voor rust en orde.
 - D De opgaande zon geeft aan dat de aanwezigheid van de KNIL-militair niet op prijs wordt gesteld.

Gebruik bron 18, 19 en 20.

- 1p **35** De Nederlandse kolonisatie had voor de Indonesische bevolking bepaalde voordelen.
In welke bron is zo'n voordeel te herkennen?
- A bron 18
 - B bron 19
 - C bron 20

Gebruik bron 21.

- 2p **36** Drie personen:
- 1 Van den Bosch, gouverneur-generaal in de tijd van het Cultuurstelsel.
 - 2 Multatuli, schrijver van het boek 'Max Havelaar'.
 - 3 Soekarno, leider van de Indonesische nationalisten.
- Welke uitspraak hoort bij welke persoon? **Let op!** Iedere persoon en iedere uitspraak mag maar één keer gebruikt worden.

Doe het zo:

Bij uitspraak a hoort persoon ... (schrijf nummer op).

(enz. tot en met uitspraak c)

Gebruik bron 22, 23 en 24.

1p 37 De bronnen zijn kenmerkend voor verschillende perioden in de geschiedenis van Indonesië.

→ Wat is de juiste volgorde van vroeger naar later?

Eerst bron ..., dan bron ... en ten slotte bron ... (vul nummers in).

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.